

15
Փարս

ՕՐԱՐԵՐԹ

15
Փարս

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է 10 ռուբլի և քաղաքացի համար 7 արծաթ մեդալ կանխիկ. գաւառական տեղա- տարութեան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժա- նորդ ալ կը գործադրուին:

ՆԵՐՔԻՆ

Ե. Գ. Ի. Պ. Տ. Ո. Ս.

Կասկած կար թէ Սուէի ջրանցքին փակուելուն առթիւ դիւանագիտական խառնակութիւնը պիտի ծագին. բարե- բաղդաբար այս կասկածը փարատեցաւ. վառն զի վիճենայէն հասած տեղեկու- թիւնք կը ծանուցանեն թէ բոլոր մեծ տէրութիւնք Սուէի Մեծին Բրիտա- նիոյ կողմէն գրաւուելը միաձայնու- թեամբ ընդունելով, զինուորական գոր- ծողութեանց բնական հետեւանք կը հա- մարին զայն: Անգղիոյ ձեռք առած մի- ջոցները լուրտ Տիւֆըրինի Դեսպանաժո- ղովոյ մէջ ըրած յայտարարութեանց յար- ւումն են, երբ Սուէի չէզոքացնելու խնդիր ծագած է:

Լորտ Կրանվիլի կողմանէ տէրութեանց զրկուած չըլտաբերական մը եզրիպտոսի մէջ թշնամութեանց սկիւր կը ծանուցա- նէ և Անգղիոյ անշահախնդրութեան մո- յին տէրութիւնները կը վստահեցնէ:

Սէյմուր ծովակալը վաճառականա- կան նաւերու ջրանցքին մէջ ազատ նա- ւարկութեան վերստին հրաման տուաւ. որոյ առժամայ զադարուած զինուորա- կան գործողութիւնները ազատութիւն կա- տարելու համար էր:

Պ. Կը Լէսէփսի և անգղիացի ծովա- կաններուն մէջ ծագած վեճը վերջացաւ: Պ. Կը Լէսէփս ջրանցքին մէջ ազատ նա- ւարկութիւնը ապահոված ըլլալով, ի մօտոյ փարիզ վերադառնալը կը ծանու- ցանէ:

Ջինուորական գործողութեանց վերա- բերելու լուրերը երէկ հասած լուրերը կը ջրեն: Հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Մահմուտ Ֆէհմի փաշա անուն մէկը գե- ռի բռնուել է, և Շալուֆի կուռնի մէջ Արաբաց կրած կորուստը կը ճշդէ: Ա- րապի մատդիր է իւր զօրքերով թանթա քաշուելու: Թէլ-էլ-Բէպիր 25,000 եգիպ- տացիներէ գրաւեալ է:

Հեռագիրին մեզ բերած այս լուրերը ընտելութեան կը կարօտին:

Նախ ո՛վ է Մահմուտ Ֆէհմի փաշա որոյ գերի բռնուելը կը ծանուցանէ հե- ռագիրը. և ո՛րքէ բռնուել է. Հալա- պի ֆոր-Սաիտէն զարնուած հեռագիրը այնպէս կը ցուցնէ թէ Ֆէհմի փաշա անգղիացիներէ գերի բռնուած է: Արդ-

երկու հոգի կայ որ կրնայ յարմարել աշտպետի լուր մը. Կ. Ֆէհմի փաշա և Մահմուտ Սաիտ փաշա: Առաջինը Արա- պիի ամենաշեղծ կասկիցներէն մին է և զնդապետ մ'է: Թուրքացի փաշայէն աւելի քիկտաւորին ալ թան է. և սա- կան ասոր գերի ինչպէս ալ հաւանական չէ, վառն զի նա (Սի Ֆէհմի) Արապիի հետ Սուէի ջրանցքն հեռի կը գըտ- նուի:

Իսկ Մահմուտ Սաիտ փաշա Նեֆիշէն գրաւող 1500 եգիպտական զօրաց հրա- մանատարն էր որ կիւակի օր անգղիա- ցիներէն լաւ ծեծ մը կերաւ: Հաւանա- կան է որ Մահմուտ լամի փաշա նախա- րարաց ժողովը նախին նախագահն ե- ղած ըլլայ անգղիացուց ձեռքը գերի ի- նողը և հեռագիրը անունը աղաւաղած

Շալուֆի մէջ տեղի ունեցած կռուի մը լուրը առաջին անգամն է որ մեզի կը հասնի, յորում պարբ. 168 հոգի կը զոհուին, յորում պարբ. 168 հոգի ալ գերի տը- կորսնցուցեր և 62 հոգի ալ գերի տը- ւեր են որոց 27 զվերաւորեալ են: Շա- լուֆ Իսմայիլիայէն Սուէի զաջող եր- կաթուղւոյ գծին վրայ կը գտնուի Սու- էիէն քսան և հինգ կամ երեսուն քիւ- մէզը հեռի: Այս կռիւը անգղիացուց Սուէի զգրաւելու ատեն տեղի ունեցած է անշուշտ:

Գալով Արապի փաշայի թանթա քաշ- ուելու դիտաւորութեան, հաւանական կը թուի այս, որչափ հաւանական չէր Արապիի Բաֆրաուրը երկրորդ Բէլէյա մ'ընելու յայտարարութիւնը: Արապի թանթաի մէջ կեդրոնական դիրք մը բռնելով կարող է ի պահանջել հարկին Բաֆրաուրի զօրաց կամ Թէլ-էլ-Բէպի- րի և Ջակապիի գծերուն օգնութեան հասնելու: Թանթաի մէջ մնալով, եր- կաթուղւոյ բիծը կը բռնէ որ թանթա- չէն Գահիրէ լը վերջնայ Պէնտահէն անց- նելով, և Աղէքսանդրիայէն Գահիրէ գացող գիծի կը պայտպանէ: Վերջապէս եթէ Արապի զօրքերը Թէլ-էլ-Բէպիրի և Ջակապիի մէջ ջարդուին, և Գահի- րէի ճամբոն կտրուի, կարող է միշտ Լիպիզ անապատը անցնիլ և անկէ վե- ռին եգիպտոս մտնել:

Արապի Աղէքսանդրիոյ առջև չորս գունդ հեռակազօր, մէկ գունդ թըն- թանթաձիգ, մէկ գունդ ձիաւոր, գու- մարտակ մի մեթրաքող և խուճ մը նա-

ւաստիներ ունի Բրիտի թնդանօթ գոր- ծածելու համար: Այս կանոնաւոր զօր- քերէն զատ բազմաթիւ զինեալ պե- տուհներ ունի: Քանի մը շաբաթ ա- ռաջ Արապի 30,000 կանոնաւոր զօրք ու- նէր Բաֆրաուրի մէջ ի բաց առեալ պէտուհները: սակայն կերելի թէ զօրաց մէկ մասը Թէլ-էլ-Բէպիր շրջած է զայն զօրացնելու համար:

Էլ-Արիշի հեռագրական գիծը ինչպէս երէկ գրեցինք, անգղիացուց ձեռքն ին- կած է որոնք եգիպտոսի ու Կ. Պոլսոյ հաղորդակցութիւնը կտրեր են:

Սուէի մէջ տասներկու անգղիացի տրեւզիքի ըլլալով (տեսակ մը հիւանդու- թիւն), ծովակալը գաղղիական հիւպա- տոսին յանձնեց է զանոնք խնամելու հա- մար:

Տաճկական ուխտագնացութեան փա- մանակը մերձեցած և ուկրայն Աղէքսան- դրիայէն Գահիրէ գացող ճամբան գոց- ուած, ինչպէս նաև Սուէի ջրանցքը մերթ ընդ մերթ սպառնալից ներքև ըլլալով, մահմետականաց վրայ մեծ անձ- կութիւն մը տիրել սկսած է:

— Էքսպրէս եգիպտական խնդրոյն վրայ խօսելով յորդոր կը կարդայ Բ. Դը- րան որ Անգղիոյ հետ միաբանութեամբ գործէ և խել մը թիւրիմացութիւններ մէջ տեղէն վերցնելու աշխատի ընդ փոխ, յօգուտ նոյն իսկ Կայսերական կառա- վարութեան:

— Արեւելեան-Բուսիլի կուսակալ Ա- լէքս փաշա երէկ յատուկ կառախմբով Անգլիանուպոլիս և Ֆիլիպէ մեկնեցաւ: Ն. վաեմարթիւնը իւր մայրաքաղաքին մէջ երկու կամ երեք օր մնալէ վերջը գա- ւառները այցելութեան պիտի ելնէ: Հօր- մանընն ուկրայն. այցելութիւնը վեց շաբաթ պիտի տևէ:

— Ֆորմիտապը անուն իտալական նաւը Պէրուի հասեր է ուր խաղաղու- թիւնը վերահաստատուած է:

— Հետեւեալ սրտաշարժ դէպքը պա- տահեր է թինոսի մէջ:

Մոսկուայի հեղինական փոխ-հիւպա- տոս Պ. Նիքոլա Րուսիի ընտանիքը Ա- ղէքսանդրիոյ առաջին կատարածին քա- ղաքէն դուրս ելնելով, Պ. Րուսիա հոն մնացած էր: Ընտանիքը որ թինոս կը գտնուէր, իւր ամուսնէն լուր մը չունէր և ահա վերջին կոտորածէն ետքը ցաւօք

որտի իմացաւ թէ Պ. Բուփա և հիւսիս. տոսարանի խաւազը ֆէլլահներէն խեղդուեր են:

Ուստի ընտանիքը հանգուցելոյն հոգւոյն համար պաշտօն կատարել տուաւ եկեղեցւոյ մէջ ի ներկայութեան բարձր բարեկամաց. հանգուցելոյն մայրը արաւորողութեան միջոցին յորդ արտասուք կը թափէր:

Եւ ահա յանկարծ եղբորական աղօթքը ընդմիջեցաւ. «Կեցցէ՛ Բուփա, Բուփա կենդանի է» պառաց մէկը: Հեռագրատան պաշտօնեայ մը հեռագիր մը բռնած ձեռքը Պ. Բուփաի մօրը քով վազեց. հեռագիրը կը ծանուցանէր թէ Պ. Բուփա հրաշխք իմն աղատելով Շիրա հասած էր:

Սուգը ընդհանուր ուրախութեան փոխուեցաւ զոր նկարագրել անկարելի է:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

1882 յուլիոս 28 ի Տարոն

Տէ՛ր Խմբագիր,

Ձեր պատուական թերթի միջոցաւ յայտնեցի թէ Մուշի վիճակ յոյժ ձրկտեալ է, զուրկ Առաջնորդէ, զուրկ վանահայրերէ, ծարաւի յառաջդիմութեան, կարօտ մխիթարութեան, կարօտ անդորութեան:

Կրնայ երևակայել ամեն Հայ թէ Պապականութիւնն ու Բողոքականութիւնն այսպիսի ձկտեալ վիճակի մը մէջ ինչ շահատակութիւններ կուզեն կատարել:

Շատ և յանհունս ուռաւ են ասոնք. դեր երբ ընդարձակ գաւառ մը այսպիսի յոռի գրութեան մէջ կը տեսնեն. արդէն նոքա կը բաղձան և կը ճգնին կոտորել մեր վանքերու աղքեցութիւնն, բառնալ անոնց համարումն և ոչնչացնելով անոնց համարումն ու նշանակութիւնըն տարաբաղդ ժողովրդեան մ'առջև՝ սկսի իրենց միառակար խաղերն:

Պէտք է ուրեմն որ մեր ժողովուրդը սկսի արթննալ, ու չըլահայեաց լինել, բարին ու գէշը ճաննալ, օգտակարն ու յոռին օրոշելով աշխատիլ ազգեցութեան ու յարգանաց մէջ պահելու իւր վանքերն, որք մեծ վերաբերութիւն ունին այս խնդրոյ մէջ: Ազգ. Կեդր. Պատ. վարչութիւնն անշուշտ պատրաստ է ժողովրդեան արգարացի խնդիրն իրականացնելով վերջ տալու Մշոյ իրաց տխուր վիճակին, որ ցաւ է Հայոց:

Ժողովուրդ, որ հոս չունի նշանակութիւն, չունի կեանք, չունի յառաջդիմութիւն, ուրիշ տեղեր շատ գործեր կը կատարէ:

Մեր ժողովուրդը որչափ որ տգէտ է եղած ցայսօր, սակայն խիստ հաւաքունք և հիւս եղած է իր ազգին և տէրութեան վերաբերեալ բոլոր պարտուց կատարման մէջ: Այս պարզ ժողովուրդը արժանի է համակրութեան, սիրոյ, մըխիթարութեան ու յարգանաց, արժանի հայութեան հարազատ անուան. վառն զի մի միակ այս ժողովուրդն էր, որ գրկելով կրօնը բարձրացուց հայութիւնըն, ու համբուրելով իր հայրենի հողն

ու ջուրը, քերն ու մատուաներն պահեց մեր ապրանքութիւնն այնչափ ահաւոր ժամակներու մէջ:

Այս նահապ ժողովուրդը, որ մեծածախ իրաւունք ունի, չը ճաննար, շատ գործեր կայ կատարել. բայց չը գիտեր. այսօրս երեսի վրայ ձգուած թշուառ կացութեան մէջ է:

Ժողովուրդըն համար սրբութիւն համարած է մը խոնարհութեան լծոյն ներքև մնալն ժողովուրդը ինքն իր պարզութեամբ առատաձեռնութեամբ միշտ իր կատարելք գործերը թողած է ուրիշներուն օրք շարժարտուն սուրճին մէջ թոյն թունելով շատ միասեցին այս խեղճին. երջապէս սոցա միասակար գործեր աչափ շատցած են, զոր ժողովրդեան չլէն իսկ շատ քիչերն դեռ գիտեն. ես կը բաղձամ որ բոլոր ժողովուրդը ազգն գիտնան և դատաստան ընեն:

Ժամանակ է կարծեմ որ ժողովուրդը ազգ. ֆիլիսոփայութիւնն դիմէ և բարւոքումն խնդրի. ժամ է որ խեղճ ժողովուրդ իր իրաւունքը ձեռք ձգէ և զայնս պաշտպտէ, ի գործ դնէ:

Մշոյ մէջ վնքեր ու վանականներ կան, Մշոյ մէջ ժողովրդեան եկամտով, առատ առատ ունէրներով, կուշտ ու զորդարուն, անգիտ, երջանիկ ապրող եկեղեցականներ կան, բայց ո՛ր էին ասոնք երբ երբեք-չորս Հայոց գեղերը քանի տարի յառաջ բողոքականութիւնն ընդունեցան, երբ ըսեմ Ձեզ թէ Հաւատարմութիւնն ինչպէս հաւատարմութեան իրաւունքն էր իրաւունքն էր Հայ կղերի մեքսէն. դուք մի զարմանաք ազնուամիտ տէր:

Ինչ կընէին և ինչ կընեն մեր բազմաթիւ վանականներն երբ այս երկրի հարիւրաւոր գիւղերն առանց դպրոցի և առանց յառաջդիմութեան կը խաղաղան: Վերջապէս Ազգն ևս այժմ կը գոչայ, որ Մուշ կարօտ է բարեկարգիչ և գործունեայ ձեռքի մը, այնպիսի եկեղեցականի մը, զոր Մշեցին և Ազգն փորձած են, և որուն Տարօնոյ ժողովուրդն համոզուած է հաւատալ զինքն:

Մեր վանքերը Հայաստանի ժողովրդեան սրտին և հոգւոյն մէջ մեծ նշանակութիւն ունին կրօնապէս, անոնց համաններն ազգութեամբ ի գործ կը դրուին մեր մէջ: Ի գիւղօրէս աւելի ձայն և հզօր ազգեցութիւն ունին մեր վանքերը, թէ ուսումնասէր ու ազգանուէր վանահայրեր անպակաս լինին մեր վանքերէն կրնամ ձեռք վտահեցնել, որ մեր վանքերու թեմական ամեն գիւղերու մէջ դպրոցներ պիտի հաստատուին. եղածներն ալ պիտի քաջալերուին, և յառաջդիմութիւնն ալ գաւառի պիտի ըլլայ այս երկրին մէջ:

Ինչ աղքեցութիւն ունին մեր վանքերը Հայոց, նոյնչափ երկիրը ալ կաղերն մեր շրջակայ աշխրհներու վրայ. մաւաւանդ Ս. Կարապետի հոգակաւոր վանքը:

Ուստի եթէ այդ հոգակաւոր վանքը ունենայ իր մէջ խոհական և ազգեցու-

թեան տէր վանահայր մը կարող է պաշտպանել նոյն իսկ քրդերու ձեռք Մշոյ գիւղերը աւազակներէ, ինչպէս ըրաւ Գեր. Տ. Գարեգին Մ. վարդապետ Սըրուանձտեանց ձիւպանլի մեծ աշխրհիցեղապետ անուանի Խայոյի հետ:

Այս Բիւրաթ՝ որ ձեզ յայտնի է, կառավարութեան դէմ ըմբոստանալով ապստակութիւններ կընէր, Հայր Սըրուանձտեանց կառավարութեան կամքաւորէ յետոյ համոզեց Խայոյին որ հեռանդութիւն յայտնէ կառավարութեան, և վերջապէս յաջողաց և երկ կառավարութեան դռնէն ազատ դարձուց, այնչափ համակրեցաւ այդ քիւրտը նորին գերապատուութեան, որ իր աշխրհից վատրատական ծառայ դարձաւ, և Հայր Սըրուանձտեանցի մեկնելէն երեք տարի ալ նոյնպէս կը վարուէր Հայոց հետ, բայց երբ յոյսը կտրեց, դարձեալ իր լեռներն այցելեց:

Կը յիշեմ երբ հերու կրկին կուղէր կառավարութեան դռնն երթալ և մարդէն գտներ, շատ նեղացած կըսէր Աստուած առած է մեզնէ բարեկամ, Գարեգին չկայ հոս, ո՛ր երթամ. ինչո՞ւ չէք գրեր Բաթրիքին ես ալ կատարագրեմ, որ Գարեգին գայ հոս:

Այժմ Խմբագրապետ Տէր, մեր ժողովուրդը պատրաստուած է խնդրելու Ազգ. Պատկառելի վարչութեան բարեհաճութիւնն Գեր. Տ. Գարեգին վարդապետին Ս. Կարապետի վանուց վանա. հայր կարգուելու մասին:

Ձերդ

... Խմբագրապետ Տէր

Յառաջիկայ կիրակի օր Մայր եկեղեցւոյ անտախտութիւնը ըլլալով, Ս. Երուսաղէմի գահակալ Ամեն. Տէր Եսայի օրբազան Պատրիարք Հայրը հրաւիրուած է նոյն օրը Մայր եկեղեցւոյ մէջ Ս. պատարագ մատուցանելու ի հոգւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան:

Չայս ի գիտութիւն բարեպաշտ հասարակութեան հրատարակելի խնդրելով:

Մնամք յարգանքօք

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհր. Մայր եկեղ.

Վ. Ատենադպրի Ատենապետ

Աւետիս Արեւեան Յակոբ Է. Նարկիլէճեան

1882 օգոստ. 14

Ի Թաղ. Խորհրդարանի

Մայր եկեղեցւոյ

Ի Գուճաքառու

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Այս կրթարանն հաստատուել է 1876 յուլիոս 1ին և իբրեւ երկրորդական (սըքօնտեւ) վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց կրթութեան նախարարութեան:

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք, և բաց ի Հայ. Թուրք. և Ֆրանս. լեզուաց, նաեւ Անգլ. և Յունարէն լեզուք կաւանդին աստ. վերջինն առանձին պայմանաւ:

Կրթարանս յատուկ բժիշկ մ'ունի, որ նաեւ առողջաբանական դասեր կը խօսի կիրակէ օրերն:

Կրթարանին է՝ շրջանն պիտի սկսի
յառաջիկայ օգոստոս 25 չորեքշաբթի
օրն և դառնալու թիւնը յաջորդ երկու-
շաբթի:

Բոլոր աշակերտք պարտին սեպ. 1 էն
առաջ դառնալի Կրթարան:

Նոր աշակերտք կընդունուին նոյն
թուականէն:

Օգոստոս 23 էն սկսեալ ամեն օր,
մինչև կէս օր, Տնօրէնն պատրաստ է ըն-
դունիլ ծնողաց և այլոց այցելութիւնն:

Հիմնադիր—Տնօրէն

Յ. ԳՈՒՐԳԵՆ

5 օգոստ. 1872

յօրթաքէօյ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վազրթ կըսէ թէ Եգիպտոսի դէպ-
քերը հսկայաքայլ առաջ կընթան, և Բ.
Դուռը ընդ հուպ գինւորական պայմա-
նագիրը ստորագրելու համար վերջնա-
կան որոշում ընելով ներկայ կացութեան
վճական ձև մը տալու մտադիր է:

— Երեքշաբթի գիշեր կայսերական
պալատը նախարարք ժողով գումարելով
մինչև առաւօտ խորհրդակցեցան, և չո-
րեքշաբթի առաւօտ հազիւ կրցան ապա-
րանքին վերադառնալ. սակայն եղած
որոշման վրայ տեղեկութիւն մը չառնը-
ւեցաւ:

— Տաճկական թերթերը միաբերան
կը բողոքեն անգղիացւոց Էլ-Արիշի ճամ-
բով Պօլսոյ և Եգիպտոսի հեռագրական

հաղորդակցութիւնը խզելուն համար:

— Ռուսիոյ դեսպանը երէկ Բ. Դու-
ռը երթալով տրտաքին գործոց պաշտո-
նէին և նորա խորհրդականին հետ տե-
սակցեցաւ:

— Ալպանիոյ մէջ նորանոր նախակըր-
թական դպրոցներ բացեր է կառավա-
րութիւնը, և տաճկերէն լեզուի հմուտ
վարժապետներ կը շրջեն:

— Աւլի օր Պէյլէրպէի մեծատուն-
ներէն մին իւր յիմար աղախինը Օսման
անուն մէկու մը յանձնելով հիւանդանոց
կը շրջէ. ճամբան Սթամբուլ տէրէսի կոչ-
ուած տեղէն անցնելու տեսնին, երկու
գաղթականներ ասոնց վրայ յարձակելով
մարդը կը կռակեն և յիմար աղախինը կա-
ռուանդեն:

— Երէկ Անգղիոյ կողմանէ վարձեալ
Լոյտի ընկերութեան շոգենաւներէն մին
670 եզ, 300 չխար և 200 առկառաչափ
ալ ցորեն բառնալով Ալէքսանդրիա մեկ-
նեցաւ:

— Ամեն տարի ամառ ատեն ոչխարի
միօր մինչև 5 դհ. կիջնար, սակայն այս
տարի 6 1/2 էն վար չիջաւ, ասոր պատճա-
ռն այն է որ, կըսէ Հազըգաթ, երե-
սունի չափ անձինք 30 ավան ոսկի դնե-
լով 1500 ոսկոյ դրամագլուխ մը ձեւ-
ցուցնը և Էտիրնէ քառու ու զանազան
տեղեր մարդ կեցնելով, հովիւներուն
բերած ոչխարները կանխիկ կը վճարեն
ու աժան կը գնեն. և յետոյ մասվաճա-
ռաց ուղ կը ծախեն, մինչդեռ ուրիշ

տարիներ մասվաճառք իրենց մարդոց
ձեռքովը ուղղակի հովիւներէն կը գնէին,
և միայն իրենց շահովը ժողովրդեան կը
ծախէին, առանց միջնորդներ ունենա-
լու. եթէ այս բանս ստոյգ է, Բաղադա-
պետութեան ուշագրութիւնը կը հրա-
ւիրեմք որ ոչխարի մսի գինը իջեցնելու
համար դարման մը գտնէ:

— Տպագրատան վերատեսուչը պաշ-
տօնապէս կը ծանուցանէ լրագրապետաց
որ Օսմանեան պետութեան շահուց ան-
նպաստ եղած եւրոպական թերթերու
հրատարակութիւնը իրենց լրագրաց
մէջ չհրատարակեն, ապա թէ ոչ պա-
տասխանատու պիտի ըլլան:

— Ալէքսանդրիոյ հրկիզումէն մնա-
նալ հարիւրի չափ անձինք, Խաիվը ե-
ղած կորստեան պատասխանատու ճանչ-
նալով, համազգային դատարանի դիմեր
և Խաիվը հրաւիրեր են որ անձամբ կամ
փոխանորդաբար դատարանի ներկայա-
նայ:

— Պօլսոյ դրատանց գիրքերը արձա-
նագրելու և յաւկանները լրացնելով,
նորագութեան կարօտ եղածները վերա-
կազմել տալու համար վեց պաշտօնեայ
կարգուեցան ուսմանց պաշտօնարանէն,
որք անմիջապէս գործել պիտի սկսին:

— Փէթըրսպուրկի մէջ նորէն Գերմա-
նիոյ դէմ ժողովրդային ցոյցեր տեղի
կունենան, որք գերմանական լրագրերը
մեծապէս կը յուզեն:

— Զէնքերնին վար դրած էին և նորէն ձեռք առ-
նելու համար ձեզմէ պատասխանի կըսպասէին:

— Եւ ինչո՞ւ զէնքերնին ձգած էին:

— Վասն զի Լուդովիկոս ԺԲ. էն այսպէս հրաման
ընդունած էին:

— Թագաւորին ձեռքով գրուած յայտարարու-
թեան մը խօսքը կար:

— Ահաւասիկ օրինակը:

Գիւղացին հարցում ուղղող անձին թուղթ մը ներ-
կայացուց:

Անիկա թուղթը բացաւ և կարդաց:

«Պատերազմը թագաւորութիւնը ատելի և սպառ-
նական ընելու միայն կը ծառայէ. Այն վեհապետնե-
րը որոնք անոր արիւնստ օգնութեամբը գահը կը վե-
րագառնան, սիրելի չեն կրնար ըլլալ. ուստի արիւնա-
լիր միջոցները պէտք է թողուլ և կարծեաց աղքատե-
թեան վստահիլ, որ փրկարար սկզբունքներու կառաջ-
նորդէ. Աստուած և թագաւորը գաղղիացւոց միաբա-
նութեան ազազակը պիտի ըլլան. թագաւորականու-
թեան լայնատարր միջոցները պէտք է միացնել, զին-
ւորեալ վանտէն իւր դժբաղդ ճակատագրին յանձնել
և խաղաղական ճամբու մէջ մտնել. Արեւմտակողմի թա-
գաւորականք իրենց ժամանակն աւարտեցին և պար-
տաւոր են փառիզեցւոց հետ միանալ, որոնք ապագայ
վերածնութեան համար ամեն բան պատրաստեցին»:

Նախագահը գլուխը վեր վերցուց մէկ աչքով Մօր-
կանը փնտռելու համար:

— Է՛հ ուրեմն, եղբայր, ըսաւ նա. կը յուսամ

Եւ երիտասարդը ոտքովը, գետին դրած պայուսա-
կին զարկաւ. պայուսակը ոսկոյ դիւթիչ ձայնը հա-
նեց:

Յետոյ գնաց իւր բարեկամներուն հետ խառնուե-
ցաւ որոցմէ քիչ մը հեռի մնացած էր, ինչպէս կը պա-
տահի պատմիչին և իւր ունկնդիրներուն մէջ:

Կրօնաւորներէն մին գետին ծռեցաւ և պայուսակը
վեր առաւ:

— Որքան կուզէք, այնքան անարգեցէք ոսկին,
քանի որ այդ անարգանքը ոսկի հաւաքելու արգելք չի-
նիր. բայց ես այնպիսի քաջեր գիտեմ որոնք ձեր ա-
նարգած վաթսուհի հազար ֆրանքին այնքան անհամ-
բերութեամբ կսպասեն ինչպէս անապատին մէջ մօլոր-
եալ կարաւանը կաթիլ մը ջուրի կսպասէ ծարաւէն չը
մեռնելու համար:

— Մեր վանտէի բարեկամները, այնպէս չէ՞, պա-
տասխանեց Մօրկան. Աստուած բարի տայ իրենց: Անձ-
նագովք իրարու հետ կը ծեծկուին: Այս պարոնները
վարդերը ընտրած և փուշերը մեզի թողած են: Արդ-
եօք ասոնք Անգղիայէն բան մը չեն ընդունիր:

— Անուշտ, ըսաւ ուրախութեամբ վանականներէն
մին. Քիպըրօնի մէջ անոնք գնտակ և պատերազմական
գործիներ ընդունեցան:

— Անգղիացւոց համար չեմ ըսեր ես, կրկնեց Մօր-
կան, այլ Անգղիոյ համար:

— Բնաւ դրամ մը չը տար:

— Սակայն ինծի կերևի թէ, ըսաւ հանդիսական-
ներէն մին որ միւսներէն աւելի խոհուն կերևէր, ինձ
կը թուի թէ մեր իշխանները քիչ մը ստակ կրնան զըր-

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հեղինակ Տօք. Գլէման

Թարգմանեց Ե. Մուրատեան

Այս պատուական գիրքը՝ կը խօսի անկարողութեան դարմաններուն, ամուսնոց ամլութեան, ինքզինք սիրցնելու միջոցներուն, և այլն խիստ կարևոր նիւթերու վրայ:

Կը ծախուի ամեն գրադատագրող գրքի 8 շրջ:

ԲՕԼ՝ ՏԸ ԳՕԳ

ԿԻՒՍԹԱՎ

Մէն մը թերթին գինն է 30 փարայ:

Ա. Ա. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՅ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՈԳԵԼԻՑ ԸՄԻՆԵԼԱՅ

Կ'Պօլիս, Ալաճա-Համամ Գէթէնճիլէր քաջը թիւ 14 և 15 մեծ վաճառատունն:

Այս նոր վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց ամենէն ընտիր տեսակներն, Սիպերիոյ առաջին կարգի կարագի իւղ, խահուէ, չաքար, պանիր, ձէթ, բէթրօլի կաղ, բրինձ, լուբիա, սպարմաշէթ մոմ, օսլայ, աճառ, ձիթապտուղ, մաքառնա, բաթաթէս, Եւրոպայէն յատկապէս բերել տրուած գանաղան աղած ձկներ, Մալակայի, Պօրտոյի և Շամբանիոյ գինիներ, քօնեաք և այլն և այլն:

Գնորու չափաւորութեան և կշռոց ճշդութեան մասին պատուարժան յաճախորդը ըստ ամենայնի գոհ պիտի լինին, վատահ եմք որ ազնիւ ազգայինք այսպիսի հայկական վաճառատուն մը պիտի քաջալերեն, չդիմելով օտարին. որով ի.

ընեց գործնական ազգասիրութեան օրինակն ընծայած պիտի լինին:

Մայրաքաղաքիս թաղերէն, արուար. ձաններէն առ մեղ ուղղեալ յանձնարարութիւնը փութով և արմարական ճշդութեամբ կը կատարուին:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՁԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ.

ՅԵՐԵՐԵՆԱՆ ԵՂԱՐԱՆ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չլլալին յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց եւ բոլոր հասարակութեան: Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար, դեղարան մը բանալու փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ եղող մեր Պօլսոյ Եֆէնի-ձամիթի թիւ 26 մթերանոցէն զատնոյնպէս Կ. Պօլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ Պ. եւ Հ. Գիւլիւկեան եղբ. անուամբ դեղարան եւ մթերանոց (տէքսթիթօ) մ'ալ բացած եմք, ուր Թրանսայի, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով չլնուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին եւ աժան գնով կը ծախուին: Ասոնցմէ զատ, ամեն ամեն գործածուած զանազան տեսակ գինի, ազնիւ ձկան իւղ քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուի, ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ գործիքներ:

Եկած դեղագիրք, իսկոյն թարմ դեղերով, աժան գնով եւ մեծ խնամով կը պատրաստուին: Ասոնցմէ զատ, դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ ուրուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցելու համար անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն: Նոյնպէս մինչեւ ցարդ կառքով չպտրաող եւ իրենց ճարտարութեամբ ամենուն ծանօթ եղող հոգակաւոր ատամնաբոյժ Պ. Կրէ-

կուար, 2 ամի. եւ Թրքա ժողովրդը եւս, վեր դեղարանին վրայ մեր կողմանէ իրենց վարձուած տնակին մէջ ամեն օր կը գտնուին:

Դարձեալ հոգակաւոր բժիշկ Մեծ. Տօթք. Արապեանն ալ որ իւր ճարտարութեամբը ամենուն ծանօթ եղած է, ամեն կիրակի օր ժամը 4 էն մինչեւ 8 իրեն ներկայացող հիւանդները պիտի բարեհաճի ձրի նայելու: Դարձեալ միւս օրերն ալ անուշտեան ժամը 5 էն մինչեւ 8 մեր դեղարանը գտնուիլը յարգոյ հասարակութեան իմաց կուտանք:

ԿԼՈՒԱՌ

(ՆԱԽԱԿԱՆ ՔՈՆՔԻ ԵՒ ՇԱՀԻՆԻ) Մեծ ԶՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ԱՌՈՑԻ ԵՒ ՍԻԿԱՐԻ 109. ԿԱԼԱՌԱ ՍԱՆՏՔԻՃԵԼԱՐ ՓՈՂՈՑ 109

Սոյն գործարանին մէջ մեծ խնամով կը պատրաստուին Եֆէնիճիլ ընտիր բերքերէն ա. մեն տեսակ ազնիւ ծխախոտ եւ հոտաւէտ սիկար, որուն ստուգութեան կրնան փորձով վերայել ամեն ճաշակի տէր ծխողներ եւ հաստաւել թէ մեր հոգակաւոր գործարանն իրաւամբ արժանացեալ է իւր նոր անուանակոչութեան այն է «Ելուառ», վասն զի իւր նըմանեաց մէջ մրցմամբ յաղթանակած եւ «փառքն» ստացած է:

Թէ գաւառներէն եւ թէ օտար երկիրներէն տրուած հրամաններն ինչ քանակութեամբ որ ըլլայ, փութանակի եւ ճշդիւ կը գործադրուին:

Գիներն խիստ չափաւոր են: Մասնաւորապէս Եւրոպա զրկուելիք ապրանք ազատ են Պանթօլի տուրքէն ըստ մաքսային օրինաց:

Մեծ վաճառատուն ի Կալաթա, Սանաթք. ճըլար փողոց թիւ 109:

Մասնաձիւղ ի Պօլիս Պալլըք-բազար թիւ 165: ՏԵՄԻՐՔԱՐԱՌԻԼԵԱՆ ԵՂԱՐԱՆ

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Պ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Իրգա փաղա խան քիւ 14

կել անոնց որոնք մենապետութեան համար արիւնքնին կը թափեն: Արդեօք չե՞ն վախար որ Վանտէ օր մը այդ անձնութիւններէն կը ձանձրանայ:

— Վանտէն վեհաձն երկիր մ'է, սիրելի բարեկամ, կրկնեց Մօրկան օր բնաւ չը յոգնիր, ապահով եղիք: Բաց ասկէ հաւատարմութիւնը ինչ արժէք պիտի ունենար եթէ ապերախութեան հետ գործ չունենար: Երբ անձնութիւնը երախտագիտութեան կը պատահի, ա՛յ անձնութիւնը չէ անիկա, այլ փոխանակութիւն մը որ կը վարձատրուի: Մենք միշտ հաւատարիմ և անձնուէր ըլլանք որքան կարենանք, պարօններ, և աղաչենք երկնից որ ապերախ ընէ զանոնք որոց մեք անձնութեամբ կը ծառայեմք. յայնժամ ապահով եղիք մեր քաղաքային պատերազմաց պատմութեան մէջ գեղեցիկ բաժին մը պիտի ունենանք:

Հազիւ Մօրկան այս բառերը կարտաբանէր, և բարեմաղթութիւն կընէր, և ահա Մօրկանի դրան երեք հարուած տրուեցաւ:

— Պարոններ, ըսաւ կրօնաւորներէն մին որ նախագահի գեր կը կատարէր, երեւոյժ ծածկեցէք. չգիտենք թէ ո՛վ է եկողը:

Ը.

ԻՆՉԻ՝ ԿԸ ԾԱՌԱՅԵՐ ՀՆԳԻՑ, ԿԱՌԱՎԱՐՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՄԸ

Ամեն վարդ հնազանդեցաւ նախագահին հրամա.

նին. կրօնաւորը երեսներն ծածկեցին. իսկ Մօրկան դիմակը անցուց:

— Ներս մտէք, ըսաւ նախագահը:

Դուռը բացուեցաւ և եղբայր ծառան Ներս մտաւ:

— Ժօրժ Գառուտալ զօրավարին գործակաւոր մը ներս մտնել կուզէ:

— Երեք ֆոխանիչի (փարօլա) պատասխանե՛ց:

— Այո:

— Թող ներս մտնէ:

Ծառան դուռն ելաւ և քանի մը վայրկեան վերջը մէկուն հետ ներս մտաւ որոյ համազգեստէն գիւղացի մ'ըլլալը կը հասկցուէր և գլուխը երկայն մազերով ծածկուած էր:

Ժողովարանին ճիշդ մէջ տեղը եկաւ կայնեցաւ առանց մէկէ մը վախալու և ամենուն առանձին առանձին ուշադրութեամբ նայելով սպասեց որ տոտներկու կրօնաւորներէն մին առաջին անգամ լուսութիւնը խզէ:

Նախագահը հարցուց անոր.

— Որի՞ կողմանէ կուգաս, ըսաւ նա:

— Նա որ զիս զրկեց, պատասխանեց գիւղացին, հրամայեց ինձի որ հարցոււմ մ'եղած ատեն ըսեմ թէ Յեուի կողմէ կուգամ:

— Դրաւոր թէ բերանացի յանձնարարութիւն մը կը բերէք մեզ:

— Ձեր հարցմանց պարտաւոր եմ պատասխանել և դրամի հետ կտոր մը թուղթ փոխանակել:

— Լաւ, օւրեմն օկօնք հարցնել. ո՛ւր են վանատէր վեր եղբայրները: